

Jeg har lagt Mærke til, at adskillige ærede Medlemmer have ved Lejlighed søgt at bruge en lignende Udtalelse; formodentlig tro de ærede Medlemmer, at de dermed kunne genere mig. Det er saa langt fra Tilfældet. Jeg har ikke det mindste imod, at Landbostanden Landet over bliver opmærksom paa, hvorledes man her fra visse Kredse og visse Sider ser paa den i sin Helhed. Jeg har ingenlunde fortrudt den Tale, jeg holdt ved Finanslovens 1ste Behandling, og hvor jeg kom til at nævne dette Udtryk, idet jeg fremhævede Modsetningen mellem denne og den Kultur, der blev prist af det ærede Medlem for Københavns 5te Valgkreds (Borgbjerg) som moderne Kultur. Jeg har ikke i mindste Maade fortrudt, at jeg protesterede derimod og gjorde gældende, at vi her i Landet have en Kultur, som jeg kaldte dansk Kultur, idet jeg tilføjede som Parentes: Bondekultur. Det forargede ganske vist de Herrer. Man mener maaske ikke i de Kredse, at der kan være nogen Forbindelse mellem Bonde og Aandsliv. At det forarger de Herrer, lægger jeg virkelig ingen Vægt paa. Efter de Udtalelser, der kom frem, og efter hvad man læste i adskillige Blade, synes det, som om man ikke har forstaaet et Muk af det hele. Man ser saaledes, at er der en eller anden, der gør en Slyngelstreg ude paa Landet, saa siger man „Bondekultur“, men hvad skal man da sige om alt det, der sker her i Byen? Efter min Mening er det ganske umuligt, det har jeg ogsaa udtrykkelig fremhævet, at drage en skarp Grænse mellem de to Kulturer, mellem Land og By. Det er selvfølgelig meningsløst at drage et enkelt udskøjende Individ frem og sige, at det er en Repræsentant for den eller den Kultur. Det er en meget farlig Maade, ikke mindst for de Herrer egen Kultur.

Jeg har Lyst til at nævne blandt andre en Forskel paa de to Kulturer, og det er den, at den moderne Kultur vil tage næsten alt Ansvar bort fra Individet og lægge det næsten helt over paa Samfundet. Jeg skal indrømme, at det ærede Medlem udtalte sig i Dag noget mere moderat i saa Henseende, meget mere end vi jævnlig se det i Pressen. Ærede Medlemmer have lagt Mærke til, hvordan det f. Eks. i „Social-Demokraten“ stadig hedder, naar der sker et eller andet, at det er Samfundets Skyld. Vi huske Pigmordet i Middelfart-Egnen. Det var Samfundets Skyld. Individet var ansvarsfrit, ansvarsløst. Det er ganske modsat den

Opfattelse, som den Kultur har, der efter min Mening har gammel Rod her i Landet; og som gennem Aarhundreder har været under Kristendommens Paavirkning; den lægger Ansvar paa den enkelte, paa Individet. Jeg er ikke blind for, at vi skulle regne med det, som Individet har faaet i Arv, og med de Omstændigheder, hvorunder det lever, men der er et meget langt Spring fra dette og til at sige: Individet har intet Ansvar. Det er efter min Mening en Lære, der, naar den efterhaanden gennem Agitation trænger ned i Samfundet, er overordentlig farlig for Samfundet, og som kan være i høj Grad skæbnesvanger for det Folk, der bliver gennemtrængt af den.

Jeg skal saa gøre de Bemærkninger, der er Anledning til efter den Forbindelse, det ærede Medlem vilde knytte mellem Markedet i Holstebro og Bondekulturen. Der var i Halvfemserne en ret stærk Bevægelse oppe i Nørrejylland i Retning af at oprette Landbrænderier. Man har i Tyskland i ret stor Udstrækning smaa Brænderier rundt omkring, hvortil Landboerne levere deres Kartofler. Der laves der Raasprit, som samles sammen til de store Destillationsanstalter, hvor det færdige Produkt laves. En saadan Bevægelse var oppe i de for Landbruget daarligere Tider, hvor det døjede med at klare sig. Men Landboerne sagde Nej. Bondekulturen gav sig det Udslag, at man sagde Nej, vi ville ikke ind paa den Fabrikation, det er ikke tjenligt, det er neppe værdigt for os at lægge i den Grad an paa at omdanne vore Produkter til et saadant Giftstof, som Alkohol er. Saaledes stillede Bondekulturen sig overfor dette Spørgsmaal. Men det ærede Medlem fremhævede saa stærkt de organiserede Arbejdere, og hvad de havde gjort. Men hvad have de gjort? Da de skulde til at lave Sammenslutninger og kooperative Foretagender, saa lavede de en Fabrik for bajersk Øl, Stjerneøllet, som de i højeste Grad reklamerede for i deres Presse. De agiterede i deres Presse overoverordentlig stærkt for Salget af dette Øl. Jeg synes, det er mærkeligt, at de opfordre Danmarks Arbejdere til at købe og nyde dette Stjerneøl, maaske er det med den Tanke, at Overskuddet skal bruges til Afholdagsitationen — ja, det kan man maaske tænke sig. Men i dette specielle Tilfælde, som det ærede Medlem her fremdrog, er altsaa Forholdet det, at Bondekulturen har nægtet at oprette Landbrænderier, hvorimod den socialdemokratiske Kultur har frembragt Stjerneøllet og